

หน่วยที่ 6 การนิเทศงาน การควบคุมกำกับงานและการประเมินผลงาน

การนิเทศงาน คือ กระบวนการติดตามผลงานซึ่งเน้นแนวทางปฏิบัติ เสนอแนะ อบรม ฝึกสอน สักเกต กระตุ้น แก้ไข และส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศสนใจในงานที่รับผิดชอบและปฏิบัติงานนั้นให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดยมิได้มีการสั่งการโดยตรงมาเกี่ยวข้อง

ประเภทของผู้นิเทศงาน ได้แก่ผู้ทำหน้าที่หรือมีบทบาทในการนิเทศงาน แบ่งกว้างๆ ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. **ผู้นิเทศงานโดยตำแหน่ง** ได้แก่ผู้บังคับบัญชาในแต่ละสายงาน เช่น ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ไรงาน ผู้จัดการฝ่าย
2. **ผู้นิเทศโดยหน้าที่** ได้แก่บุคคลที่มีหน้าที่นิเทศงานโดยตรง เช่น นักวิชาการความปลอดภัยในการทำงาน วิศวกรความปลอดภัย
3. **ผู้นิเทศงานโดยความรู้ความสามารถ** เช่น ที่ปรึกษา หรือผู้ชำนาญการ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

องค์ประกอบของการนิเทศงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย มี 8 ประการ คือ

1. **ผู้นิเทศ** มีความรอบรู้ มีประสบการณ์ในวิชาชีพอาชีพอนามัยและความปลอดภัย รัฐวิสาหกิจและเอกชนมักจะเรียกผู้นิเทศว่าผู้ประสานงาน
2. **ผู้รับการนิเทศ** ได้แก่ พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงาน โดยตรง ระดับต่างๆ
3. **เวลาและสถานที่** เวลาและสถานที่ ที่เหมาะสม
4. **พาหนะและอุปกรณ์** เช่น เครื่องตรวจวัด แสง เสียง ความร้อน
5. **แผนงาน/โครงการ** จะบอกถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินงานและมาตรฐานของงานและใช้เป็นแนวทางในการนิเทศงาน
6. **วิธีการนิเทศงาน**
7. **ผลงานที่คาดว่าจะดีขึ้นของผู้รับการนิเทศ** เช่น อุบัติเหตุหรืออันตรายลดลง ผลผลิตมีคุณภาพตามมาตรฐาน เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย

รูปแบบของการนิเทศงาน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ แบ่งตามลักษณะของวิธีการนิเทศและแบ่งตามลักษณะของเนื้อหาของงานนิเทศ

1. **รูปแบบการนิเทศตามลักษณะของวิธีการนิเทศ** แบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ

- **การนิเทศงานลักษณะเป็นทีม** ผู้นิเทศจะรวมกันเป็นทีมประกอบด้วยผู้ชำนาญหรือผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา ไปทำการนิเทศระดับต่ำกว่าระดับของหน่วยงานที่ผู้นิเทศสังกัด ผู้นิเทศสังกัดส่วนกลางในระดับจังหวัด หรือตำบล
- **การนิเทศงานลักษณะไขว้** ผู้นิเทศอาจร่วมไปปฏิบัติงานเป็นทีมหรือคนเดียวก็ได้ ผู้นิเทศจะนิเทศงานในสาขาที่ตนเชี่ยวชาญหรือได้รับมอบหมาย ให้แก่ผู้รับการนิเทศในระดับเดียวกันหรือต่ำกว่า
- **การนิเทศงานลักษณะเป็นกลุ่ม** ผู้เกี่ยวข้องหลายๆ ด้านจะถูกเรียกรวมกลุ่มเพื่อรับการนิเทศงานจากผู้นิเทศคนเดียวในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องก็ได้ หรือจากทีมผู้นิเทศก็ได้ เช่น การที่นักอาชีพอนามัยและความปลอดภัย ไปชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติประกันสังคมให้กับหัวหน้างานของโรงงานทอผ้าแห่งหนึ่ง

2. **รูปแบบการนิเทศงานตามลักษณะเนื้อหา** แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

- **การนิเทศงานทางวิชาการ (Technical supervision)** เช่น การใช้เครื่องมือทางสุขศาสตร์อุตสาหกรรม
- **การนิเทศงานทางบริหารจัดการ (Administrative supervision)** เช่น การนิเทศระเบียบปฏิบัติแผนงาน/โครงการแก่ผู้บริหาร

แนวทางปฏิบัติในการนิเทศแผนงาน/โครงการงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

1. กลวิธีในการนิเทศแผนงาน/โครงการงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

- ตรวจสอบหรือตรวจตรา หรือวิเคราะห์ เพื่อค้นหาว่า อะไรผิด ไม่ใช่ ใครผิด แล้วหาทางช่วยเหลือเพื่อแก้ไขและปรับปรุงต่อไป
- ส่งเสริมประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ ทั้งรายบุคคลและ รายกลุ่ม โดยแนะนำให้ปฏิบัติงานให้ถูกต้อง ให้กำลังใจ กระตุ้น
- สนับสนุนช่วยเหลือให้การปฏิบัติงานเป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น
- ควบคุมคุณภาพและปริมาณของผลงาน ผู้นิเทศอาจจะสาธิตการปฏิบัติที่ถูกต้องให้ดู
- ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายกำหนดนโยบายและบริการกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

2. ขั้นตอนการวางแผนนิเทศงาน

- การจัดตั้งองค์การนิเทศ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ ขั้นตอนคัดเลือกแต่งตั้งและมอบหมายภารกิจ และขั้นตอนฟื้นฟูความรู้
- การเตรียมการนิเทศ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือการกำหนดวัตถุประสงค์และขั้นเตรียมการเตรียมการในเรื่อง 1. ผู้นิเทศงานและผู้ถูกนิเทศ 2. สถานที่ และเวลาที่จะนิเทศ 3. พาหะนะ และอุปกรณ์ 4. เป้าหมาย และมาตรฐานปริมาณงาน 5. วิธีการที่จะใช้ในการนิเทศ

3. การดำเนินการนิเทศ จะแบ่งเป็นภาครัฐและภาคเอกชน

การควบคุมกำกับงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน

การควบคุมกำกับงานเป็นกระบวนการตรวจสอบหรือควบคุมกิจกรรมเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้และเป็นสิ่งที่เตือนให้ผู้รับผิดชอบได้ทราบถึงข้อผิดพลาดหรือความบกพร่องที่กำลังจะเกิดขึ้น

หลักการควบคุมกำกับงานประกอบ ด้วยส่วนชี้วัด ส่วนกำกับการ และส่วนควบคุมงาน

วิธีการควบคุมกำกับงานที่นิยมนำมาประยุกต์ในด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ได้แก่ การเปรียบเทียบผลงานในอดีตหรือมาตรฐาน การเปรียบเทียบผลงานกับหน่วยงานที่คล้ายคลึงกัน ตารางกำหนดเวลาปฏิบัติงาน การวิเคราะห์อัตราส่วน เซฟที สกอร์ และ PERT/CPM

การควบคุมกำกับงานโดยวิธีการเปรียบเทียบผลงานมาตรฐาน มีดังนี้

นำผลงานที่ปฏิบัติได้หรือวัดได้ไปเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยการทำเป็นตาราง แสดงถึงกิจกรรมผลงานหรือปริมาณผลงานที่วัดได้และมาตรฐานผลงานและมาตรฐานควรจะต้องมีหน่วยอย่างเดียวกันหรืออยู่ในลักษณะที่สามารถเปรียบเทียบกันได้แล้วแปลผลว่า ผลงานนั้นมากหรือน้อยกว่ามาตรฐานอย่างไร

การควบคุมกำกับแผนงาน/โครงการงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ

1. การศึกษาและทบทวนนโยบายหรือวัตถุประสงค์หลัก
2. การกำหนดหรือมาตรฐาน
3. การตรวจวัด
4. การเปรียบเทียบประเมินผลการปฏิบัติงาน
5. การแก้ไขปรับปรุง

นโยบายหรือวัตถุประสงค์หลักจะ บอกถึง เป้าหมาย กิจกรรม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลที่คาดว่าจะได้รับ สิ่งเหล่านี้ มีความจำเป็นต่อการควบคุมกำกับงานนั้น

นโยบายหรือวัตถุประสงค์หลักของแผนงาน/โครงการอาจมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมตามยุคสมัย

การประเมินผลงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

การประเมินผลงานเป็นกระบวนการตรวจสอบติดตามผลของการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมพร้อมๆ กัน โดยอาศัยวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นเป็นหลักพิจารณาการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผู้ปฏิบัติงาน
2. เพื่อประเมินความก้าวหน้าของงาน
3. เพื่อประเมินผลสำเร็จ
4. เพื่อนำผลการประเมิน ไปประกอบการวางแผน
5. เพื่อนำผลการประเมิน ไปปรับปรุงแก้ไข
6. เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการบริหารงานบุคคล

ประโยชน์ของการประเมินผลงาน

1. ก่อให้เกิดการป้อนกลับ ของข้อมูลให้แก่ผู้นิเทศงาน ผู้ปฏิบัติ และผู้บริหารงานของแผนงาน/โครงการ
2. ทำให้ทราบความก้าวหน้าของงานเป็นระยะ ๆ
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกี่ยวข้อง
4. เป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในงาน
5. การประเมินผลงานเป็นสิ่งกระตุ้นให้มีการพัฒนางานให้เจริญยิ่งขึ้น

ประเภทของการประเมินผลงาน จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ การประเมินผลโดยใช้เวลาเป็นหลัก และ โดยวิธีการใช้รูปแบบเป็นหลัก

1. การประเมินผลโดยใช้เวลาเป็นหลัก แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

- ประเมินผลก่อนปฏิบัติงาน
- ประเมินผลขณะปฏิบัติงาน
- ประเมินผลหลังการปฏิบัติงานสิ้นสุด

2. การประเมินผลโดยใช้วิธีการและรูปแบบเป็นหลัก แบ่งกว้างๆ เป็น 2 รูปแบบ คือ

- การประเมินผลเป้าประสงค์ คือการประเมินผลที่มุ่งพิจารณาเฉพาะผลการปฏิบัติงานวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้งด้าน ปริมาณและคุณภาพ
- การประเมินผลระบบ เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานในลักษณะเป็นระบบซึ่งประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต หรือกระบวนการบริการ ผลกระทบการปฏิบัติงาน หรือผลข้างเคียง

องค์ประกอบและวิธีการประเมินผลงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

องค์ประกอบของหลักการประเมินผลงาน 4 ประการคือ

1. การวัด (Measurement)
2. เกณฑ์มาตรฐาน (Criteria)
3. การเปรียบเทียบ (Comparision)
4. การพิจารณาตัดสินคุณค่า (Adjustment)

วิธีการประเมินผล

1. การประเมินผลโดยการวิจัย (Evaluative research)
2. การประเมินผลโดยการวิเคราะห์ (Analytical) มี 3 ประการคือ
 - การประเมินอัตราความถี่ของการเกิดอุบัติเหตุ
 - การประเมินอัตราความรุนแรงของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น
 - การประเมินค่าใช้จ่าย

ขั้นตอนการประเมินผลแผนงาน/โครงการอนามัยและความปลอดภัย แบ่งกว้างๆ ออกได้เป็น 7 ขั้นตอน คือ

1. การจัดตั้งคณะประเมินผล
2. การกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการประเมินผล
3. การกำหนดเครื่องชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมินผล
4. การกำหนดแผนและวิธีการประเมินผล
5. การสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลการประเมินผล
6. การประเมินผลและสรุปผลการประเมินผล
7. การเสนอผลที่ได้จากการประเมินผล